

§ 171

Kaupunkiympäristölautakunnan esitys kaupunginhallitukselle Helsingin kaupungin esteettömyyslinjausten 2022 – 2025 hyväksyminen

HEL 2021-006443 T 00 01 04 01

Esitys

Kaupunkiympäristölautakunta esitti kaupunginhallitukselle, että kaupunginhallitus hyväksyy Helsingin kaupungin esteettömyyslinjaukset 2022 – 2025 liitteen 1 mukaisesti ohjeellisena noudatettavaksi.

Samalla kaupunkiympäristölautakunta päätti edellyttää, että selvitetään tarkoituksenmukainen tapa saada ratikkapysäkkien esteettömyys pitkällä tähtäimellä nostettua Tamperetta vastaavalle tasolle niin, että ratikalla itsenäisesti pyörätuolilla liikkuminen on luotettavasti mahdollista.

Kaupunkiympäristölautakunta päätti, että kaupunkiympäristön toimialan vastuulla olevien asioiden vastuutahot ja edistämisen suunnitellut tavat esitellään lautakunnalle vuoden 2022 aikana.

Lisäksi lautakunta korostaa, että esteettömyyden täytyy koskea myös rakennettuja alueita. Esimerkiksi jalankulkuväylien esteettömyys talvella täytyy pystyä turvaamaan myös kaduilla, joilla ei ole riittävää väliaikaisvarastointitilaa.

Kaupunkiympäristölautakunta päätti tehdä liitteeseen 1 seuraavan sisältöiset muutokset:

- Lisätään kohtaan "Talvikunnossapito, Käytössä oleva linjaus" seuraavan sisältöinen viimeinen kappale:

"Uusi linjaus, Talvikunnossapidossa kiinnitetään erityistä huomiota kevyen liikenteen väylien esteettömyyden säilyttämiseen myös talviolosuhteissa niin, että kaikilla kaupunkilaisilla on turvallista ja helppoa liikkua kaupunkiympäristössä."

- Lisätään kohdan "Ikääntyneiden asuminen, Uusi linjaus, Kaupunki kehittää ikääntyneiden asumista" perään sanat "niin, että laatu ja määrä vastaavat ikääntyvän väestön tarpeita ja tukevat ikäihmisten itsenäistä asumista omassa kodissaan."

- Lisätään sana "väestönsuojien" kohtaan 3.2.4. Asuminen, Asuntokannan esteettömyyskartoitukset ja esteettömyyspuutteiden korjaus, Uusi linjaus:

"Helsingin kaupungin asuntoyhtiöiden yhteisten tilojen, sisäänkäyntien (kuten ovenavaus, ulkoporras/luiska), väestönsuojien ja piha-alueiden esteettömyyden taso selvitetään ja systematisoidaan esteettömyyspuutteiden korjaukset muutenkin kuin peruskorjausten yhteydessä."

- Lisätään "väestönsuojien esteettömyys" kohdan 3.2.2 Julkiset Rakennukset loppuun:

Uudet linjaukset, Kaupunkilaisten käyttöön tarkoitettujen väestönsuojien esteettömyys ja saavutettavuus kartoitetaan ja niitä pyritään parantamaan. Palvelukartalla listattujen Helsingin kaupungin väestönsuojien esteettömyystieto lisätään.

- Lisätään kohdan "Tilaisuuksien järjestäminen ja tilojen varaaminen, Uudet linjaukset" jälkeen lause:

"Kaupunkilaisille avoimissa tilaisuuksissa pyritään tarjoamaan mahdollisuutta osallistua etäyhteydellä."

Käsittely

Asian aikana kuultavana oli esteettömyysasiamies Pirjo Tujula. Asian tuntija poistui kuulemisensa jälkeen kokouksesta.

Vastaehdotus 1:

Otso Kivekäs: Samalla kaupunkiympäristölautakunta päätti edellyttää, että selvitetään tarkoituksenmukainen tapa saada ratikkapysäkkien esteettömyys pitkällä tähtäimellä nostettua Tamperetta vastaavalle tasolle niin, että ratikalla itsenäisesti pyörätuolilla liikkuminen on luotettavasti mahdollista.

Kannattaja: Jenni Hjelt

Kaupunkiympäristölautakunta päätti yksimielisesti hyväksyä Otso Kivekkään vastaehdotuksen.

Vastaehdotus 2:

Otso Kivekäs: Kaupunkiympäristölautakunta päätti, että kaupunkiympäristön toimialan vastuulla olevien asioiden vastuutahot ja edistämisen suunnitellut tavat esitellään lautakunnalle vuoden 2022 aikana.

Kannattaja: Jenni Hjelt

Kaupunkiympäristölautakunta päätti yksimielisesti hyväksyä Otso Kivekkään vastaehdotuksen.

Vastaehdotus 3:

Otso Kivekäs: Lisäksi lautakunta korostaa, että esteettömyyden täytyy koskea myös rakennettuja alueita. Esimerkiksi jalankulkuväylien esteet-

tömyys talvella täytyy pystyä turvaamaan myös kaduilla, joilla ei ole riittävää väliakaisvarastointitilaa.

Kannattaja: Jenni Hjelt

Kaupunkiympäristölautakunta päätti yksimielisesti hyväksyä Otso Kivekkään vastaehdotuksen.

Vastaehdotus 1:

Arvind Ramachandran: Lisätään kohtaan "Talvikunnossapito, Käytössä oleva linjaus" seuraavan sisältöinen viimeinen kappale:

"Uusi linjaus

Talvikunnossapidossa kiinnitetään erityistä huomiota kevyen liikenteen väylien esteettömyyden säilyttämiseen myös talvi-olosuhteissa niin, että kaikilla kaupunkilaisilla on turvallista ja helppoa liikkua kaupunkiympäristössä."

Kannattaja: Risto Rautava

Kaupunkiympäristölautakunta päätti yksimielisesti hyväksyä Arvind Ramachandranin vastaehdotuksen.

Vastaehdotus 2:

Arvind Ramachandran: Lisätään kohdan "Ikääntyneiden asuminen, Uusi linjaus, Kaupunki kehittää ikääntyneiden asumista" perään sanat "niin, että laatu ja määrä vastaavat ikääntyvän väestön tarpeita ja tukevat ikäihmisten itsenäistä asumista omassa kodissaan."

Kannattaja: Risto Rautava

Kaupunkiympäristölautakunta päätti yksimielisesti hyväksyä Arvind Ramachandranin vastaehdotuksen.

Vastaehdotus 3:

Arvind Ramachandran: Lisätään sana "väestönsuojien" kohtaan 3.2.4. Asuminen, Asuntokannan esteettömyyskartoitukset ja esteettömyyspuutteiden korjaus, Uusi linjaus:

"Helsingin kaupungin asuntoyhtiöiden yhteisten tilojen, sisäänkäyntien (kuten ovenavaus, ulkoporras/luiska), väestönsuojien ja piha-alueiden esteettömyyden taso selvitetään ja systematisoidaan esteettömyyspuutteiden korjaukset muutenkin kuin peruskorjausten yhteydessä."

Kannattaja: Risto Rautava

Kaupunkiympäristölautakunta päätti yksimielisesti hyväksyä Arvind Ramachandranin vastaehdotuksen.

Vastaehdotus 4:

Arvind Ramachandran: Lisätään "väestönsuojien esteettömyys" kohdan 3.2.2 Julkiset Rakennukset loppuun:

Uudet linjaukset, Kaupunkilaisten käyttöön tarkoitettujen väestönsuojien esteettömyys ja saavutettavuus kartoitetaan ja niitä pyritään parantamaan. Palvelukartalla listattujen Helsingin kaupungin väestönsuojien esteettömyystieto lisätään.

Kannattaja: Risto Rautava

Kaupunkiympäristölautakunta päätti yksimielisesti hyväksyä Arvind Ramachandranin vastaehdotuksen.

Vastaehdotus 5:

Arvind Ramachandran: Lisätään kohdan "Tilaisuuksien järjestäminen ja tilojen varaaminen, Uudet linjaukset" jälkeen lause:

"Kaupunkilaisille avoimissa tilaisuuksissa pyritään tarjoamaan mahdollisuutta osallistua etäyhteydellä."

Kannattaja: Risto Rautava

Kaupunkiympäristölautakunta päätti yksimielisesti hyväksyä Arvind Ramachandranin vastaehdotuksen.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Pirjo Tujula, esteettömyysasiamies, puhelin: +358 9 310 38410
pirjo.tujula(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Helsingin kaupungin esteettömyyslinjaukset 2022 - 2025 KYLK 22.3.2022 mukaan päivitetty
- 2 Helsingin kaupungin liikenneliikelaitoksen lausunto
- 3 Helsingin seudun liikenne - kuntayhtymän lausunto
- 4 Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan lausunto
- 5 Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan lausunto
- 6 Sosiaali- ja terveystoimialan lausunto

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Esitysehdotus

Kaupunkiympäristölautakunta esittää kaupunginhallitukselle, että kaupunginhallitus hyväksyy Helsingin kaupungin esteettömyyslinjaukset 2022 – 2025 ohjeellisena noudatettavaksi.

Esittelijän perustelut

Helsingin kaupunkistrategiassa todetaan, että ” kaupunkiympäristön ja kaupungin palvelujen suunnittelussa huomioidaan esteettömyys ja saavutettavuus. Mahdollistamme aktiivisella osallistamisella vammaisten ihmisten yhdenvertaisen osallistumisen. Panostetaan myös muis-tiystävälliseen kaupunkiin”.

Helsingin kaupungin esteettömyyslinjaukset 2022 – 2025 (liite 1) kor-vaavat kaupunginhallituksen vuonna 2012 hyväksymät esteettömyys-linjaukset sekä Helsingin kaupungin esteettömyyssuunnitelman vuosille 2005 – 2010.

Valmistelussa on tehty yhteistyötä esteettömyystyöryhmän ja eri toimia-lojen sekä vammais- ja vanhusneuvostojen kanssa.

Helsingin esteettömyystyön taustaa

Helsinki alkoi järjestelmällisesti edistää esteettömyyttä Helsinki kaikille -projektilla vuonna 2002 laatien muun muassa esteettömyyteen liittyviä ohjeita. Myös Helsingin kaupungin esteettömyyssuunnitelma vuosille 2005 – 2010 on toiminut esteettömän Helsingin perustana.

Vuonna 2012 kaupunginjohtaja perusti esteettömyysasioiden neuvotte-lukunnan, joka laati ensimmäiset esteettömyyslinjaukset. Niiden toteu-tumisesta raportoitii kaupunginhallitukselle viimeksi vuonna 2016. Es-teettömyyteen liittyvä lainsäädäntö on muuttunut vuoden 2012 jälkeen ja monet silloin laadituista linjauksista ovat jo osa normaalia toimintaa.

Esteettömyysmittaristo hyväksyttiin Helsinki kaikille -projektin hallinto-kuntien välisessä yhteistyöryhmässä sekä ohjausryhmässä vuonna 2009 ja mittaristo on päivitetty vuonna 2018. Esteettömyysmittareita tarvitaan esteettömyystyön etenemisen seurantaan sekä kotimaassa että kansainvälisesti. Lisäksi kaupungin esteettömyystyön näkyväksi tekemisessä on pitkään käytetty palvelukartan palvelukartta.hel.fi - esteettömyyssovellusta.

Esteettömyysasioiden neuvottelukunnan toiminta päättyi kaupungin or-ganisaatiouudistuksen yhteydessä vuonna 2017. Nykyisin esteettö-myysasioiden koordinoinnista ja seurannasta Helsingissä huolehtii es-teettömyystyöryhmä. Ryhmän jäseniä ovat toimialojen esteettömyy-syhdyshenkilöt, vammaisasiamies ja vanhusneuvoston sihteeri. Ryh-

män valmistelijan toimii esteettömyysasiamies ja puheenjohtajana kaupunkiympäristön toimialan hallintojohtaja.

Esteettömyystyöryhmän keskeisimpinä työkaluina esteettömyyden toteutumisen seurannassa toimivat nämä Helsingin kaupungin esteettömyyslinjaukset ja esteettömyysmittaristo sekä kehitettävä seurantajärjestelmä, joka pohjautuu tietokannassa olevaan mitattavaan ja tilastoinnin mahdollistavaan esteettömyystietoon.

Esteettömyyslinjausten tavoite ja sisältö

Helsingin kaupungin esteettömyyslinjaukset koskevat liikkumista ja toimimista rakennuksissa ja ulkoalueilla. Jo Helsingin kaupungin esteettömyyssuunnitelmassa edellytettiin, että kaikki julkiset kohteet rakennetaan ja kunnostetaan esteettömiksi.

Helsingin kaupungin esteettömyyslinjauksien tarkoituksena on toimia yhtenäisinä koko kaupunkia ja kaikkia toimialoja koskevinä yleisinä linjauksina esteettömyystyössä. Yhtenä esteettömyyslinjausten tavoitteena on lisätä yhteistyötä toimialojen yhteistyöpinnoissa ja näin varmistaa esteettömyyden katkeamaton toteutuminen.

Esteettömyyden painopistealueet

Esteettömyyslinjaukset on jaettu viiteen painopistealueeseen: kaavoitus ja liikennesuunnittelu, julkiset rakennukset, yleiset alueet, asuminen ja palvelut. Esteettömyyslinjaukset koskevat kaikkia toimialoja, joiden toimintaan kyseinen kokonaisuus liittyy.

Esteetön ympäristö on

- o vaivatonta liikkumista ja toimimista kaduilla, toreilla ja puistoissa, pihalla ja leikkipaikoilla
- o helppoa pääsyä rakennuksiin ja toimimista niissä
- o portaatonta siirtymistä paikasta toiseen ja liikennevälineisiin
- o selkeitä ohjeita ja opasteita
- o hyvää kuuntelu-ympäristöä

Esteettömyyslinjausten laadinnan vuorovaikutus

Esteettömyysasiamies laati päivitetyn luonnoksen vuoden 2012 esteettömyyslinjauksista, ja luonnos esiteltiin vammais- ja vanhusneuvostoille työpajassa 5.11.2020. Saadut kommentit huomioitiin linjausten jatkotyöstämisessä. Esteettömyystyöryhmän käsittelyn yhteydessä sovitun mukaisesti päivitetty esteettömyyslinjaukset lähetettiin kommentoitavaksi eri toimialoille. Ne esiteltiin myös kaikkien kaupunkiympäristön toimialan palvelukokonaisuuksien johtoryhmille sekä kaupunginkans-

22.03.2022

lian laajennetulle viestinnän johtoryhmälle. Toimialojen eri yksiköiden kanssa käytiin tarvittaessa tarkentavia keskusteluja. Kaupunkiympäristön toimialan johtoryhmä käsitteli täsmennetyin version 17.5.2021. Toimialoilta pyydettiin tämän jälkeen lausunnot esteettömyyslinjauksista. Viimeistellyt esteettömyyslinjaukset esiteltiin myös vammaisneuvoston esteettömyystyöryhmälle helmikuussa 2022.

Saadut lausunnot ovat liitteinä 2- 6. Lausunnoissa esitetyt kehittämissuhteet on pyritty ottamaan huomioon esteettömyyslinjausten viimeistelyssä. Vastuujakoa on selkeytetty laatimalla vastuujakotaulukko, joka on lisätty liitteeksi. Vastuujakotaulukko toimii myös hyvänä seuranta työkaluna arvioitaessa ja raportoitessa esteettömyyslinjausten toteutumista. Toimialojen välisiä prosesseja ja toimintatapoja edistetään esteettömyystyöryhmän toimesta.

Esteettömyyslinjausten keskeisimmät päivitykset

Esteettömyyslinjaukset sisältävät jo käytössä olevien linjausten lisäksi uusia linjauksia. Eri painopistealueiden uudet linjaukset vastuutahojen on esitetty yksityiskohtaisesti esteettömyyslinjausten liitteenä olevassa vastuujakotaulukossa. Uudet linjaukset sisältävät linjausten painopistealueittain mm. seuraaviin asioihin liittyviä linjauksia:

Yleiset toimintaperiaatteet

Esteettömyys- ja saavutettavuusvaatimukset liitetään osaksi hankintojen kilpailutuksia ja hankkeiden tilausasiakirjoja.

Lisäksi vahvistetaan toimintamallia, jossa toimialoille nimetään esteettömyysasiantuntemuksesta vastaavia henkilöitä edistämään ja kehittämään toimialansa esteettömyystyötä.

Kaavoitus, liikennesuunnittelu ja joukkoliikenne

Esteettömien autopaikkojen ja saattoliikenteen pysähtymispaikkojen hyvä sijainti ja määrä varmistetaan jo asemakaavoituksessa sekä liikennesuunnittelussa. Samoin varmistetaan riittävät tilavaraukset ja esteettömät kulkuyhteydet myös talviolosuhteissa (ml. lumenkausaupaikkojen sijainti).

Liikenneturvallisuuden kehittämisessä osallistetaan sidosryhmiä uusia toimintatapoja ja toimenpiteitä kehitettäessä.

Julkiset rakennukset

Kaupungin omistamilta sekä kaupungin itselleen ulkopuoliselta taholta vuokraamilta tiloilta edellytetään samatasoista esteettömyyttä. Suurimmissa kaupungin omissa erikoistason hankkeissa voidaan perustaa

hanketta seuraava esteettömyysryhmä, järjestää esteettömyyden tarkasteluja rakentamisen aikana sekä esteettömyystarkastelu ennen käyttöönottoa. Esteettömyyskorjauksia on tehtävä muulloinkin kuin peruskorjausten yhteydessä.

Lisäksi uusia linjauksia liittyy myös väistötilojen esteettömyyteen, teknisten laitteiden toimivuuden varmistamiseen sekä erikoistason kohteiden sisäänkäyntien äänimajakoihin.

Yleiset alueet

Verkostotarkastelussa ja yleisten alueiden suunnitelmissa tarkistetaan ja päivitetään erikois- ja perustason reitistöjen (puisto-, ulkoilu- ja luontoreitit) ja alueiden tavoitetasot sekä kirjataan alueen esteetön erikoistason leikkipuisto, jos sellainen on määritelty kyseiselle alueelle.

Yleisten alueiden käytön ohjeistus tarkistetaan esteettömyyden ja saavutettavuuden osalta (tapahtumat, terassit, työmaat, tilapäiset rakenteet).

Lisäksi uusi linjauksia liittyy myös alueellisiin ulkoliikuntapaikkoihin, luontokohteiden esteettömyyden edistämiseen, katujen talvikunnossapidon tilausasiakirjojen esteettömyyskriteereihin ja esteettömyyssymbolien käyttöön opastemallistossa.

Asuminen

Helsingin kaupungin asuntoyhtiöiden yhteisten tilojen, sisäänkäyntien ja piha-alueiden esteettömyyden taso selvitetään ja systematisoidaan esteettömyyspuutteiden korjaukset muutenkin kuin peruskorjausten yhteydessä.

Kaupungin asuntoneuvontaa kehitetään ja laajennetaan niin, että kaupunkilaiset saavat neuvontaa myös asumisen esteellisyysongelmiin.

Kaupunki kehittää ikääntyneiden asumista. Ikääntyneiden asumisella tarkoitetaan tehostetun palveluasumisen ja tavanomaisen asumisen väliin asettuvia asumisratkaisuja.

Lisäksi uusia linjauksia liittyy myös asuntojen lähellä oleviin esteettömiin autopaikkoihin ja esteettömään pääsyyn talojen piha-alueille kuljetuspalvelujen ja saattoliikenteen osalta.

Digitaaliset palvelut ja saavutettavuus

Kaupungin järjestämät tilaisuudet ovat aina mahdollisuuksien mukaan esteettömiä ja saavutettavia ja ne järjestetään mahdollisimman esteettömissä tiloissa. Esteettömyys lisätään vahvaksi tahtotilaksi / suosituk-

seksi myös yksityisten järjestäjien / tilojen vuokralaisten vuokra- ja / tai muussa sopimusvaiheessa kaupungin kanssa.

Tilojen varausjärjestelmien (Varaamo ja kaupungin sisäinen kokoustilojen varausjärjestelmä) saavutettavuus varmistetaan ja varausjärjestelmiin lisätään kysymykset kokoustilojen esteettömyydestä ja saavutettavuudesta.

Palvelukartan esteettömyyssovelluksen kysymyspatteristoa täydenneään.

Saavutettavuudesta on päätetty, että kaupunkitasoista saavutettavuustyötä koordinoi ja kehittää kaupunginkanslia.

Vaikutusten arviointia

Sosiaaliset ja terveysvaikutukset sekä vaikutukset yhdenvertaisuuteen

Esteettömyyslinjauksilla on merkittävät sosiaaliset ja terveysvaikutukset. Esteettömyyslinjaukset edistävät ihmisoikeuksia ja yhdenvertaisuutta. YK:n vammaissopimuksen mukaan esteetön ympäristö on ihmisoikeus. Suomi ratifioi YK:n yleissopimuksen vammaisten henkilöiden oikeuksista vuonna 2016. Sopimuksen myötä vammaisuutta määritellään ensisijaisesti ihmisoikeusnäkökulmasta, ei lääketieteellisenä tai sosiaalisena yksilöön liittyvänä ongelmana. Yleissopimus sisältää syrjintäkiellon, joten vammaisten ihmisten tulee päästä samoihin tiloihin kuin muutkin ihmiset ja pystyä toimimaan muiden ihmisten kanssa samoissa tiloissa itsenäisesti tai avustettuna ilman erityisratkaisuja. Esteettömyyden tulee toteutua kokonaisvaltaisesti, jolloin ihminen voi liikkua ja toimia helposti kodin, työ- ja opiskelupaikan sekä harrastusten välillä.

Esteettömät ratkaisut huomioivat eri käyttäjäryhmien moninaiset tarpeet ja toimintakyvyn. Esteettömyyslinjausten toteuttaminen helpottaa liikkumis- ja toimimisesteisten henkilöiden täysipainoista elämää ja osallistumista yhteiskuntaan. Lähiympäristön ja luonnossa liikkumisen esteettömyys on korostunut erityisesti koronavuosien 2020 ja 2021 aikana.

Esteettömien ja saavutettavien ratkaisujen tarve tulee entisestään kasvamaan väestön ikääntyessä. Väestön ikääntyminen asettaa vaatimuksia ympäristön laadulle, sillä ikääntyminen tuo mukanaan usein liikkumiskykyyn vaikuttavia haasteita. Tulevaisuuden iäkkäiden arvioidaan olevan aiempaa aktiivisempia sekä liikkumaan että matkustamaan totuneita. Esteettömän ympäristön merkitys kasvaa siis tulevaisuudessa. Omatoimisen liikkumisen mahdollistava ympäristö auttaa pysymään terveenä ja toimintakykyisenä ja vähentää näin esimerkiksi laitoshoidon

tarvetta. Palveluiden keskittymisen myötä lähipalvelujen heikentyminen voi vaikeuttaa omatoimista selviytymistä. Uusi teknologia saattaa kuitenkin helpottaa itsenäistä selviytymistä, mutta sen käyttöönotto vaatii käyttäjien opastusta.

Tarvittavien palveluiden, kuten terveyskeskusten, ruokakauppojen ja kirjastojen, tulee olla esteettömiä ja kaikkien saavutettavissa. Turvaamalla lähipalveluiden säilyminen ja edistämällä niiden syntyminen, voidaan helpottaa myös itsenäistä selviytymistä ja kotona asumista mahdollisimman pitkään.

Niin kauan kuin koko ympäristö ei ole esteetön, on hyvä olla saatavilla tietoa reiteistä ja kohteista, jotka ovat kaikkien käytettävissä ja saavutettavissa. Yksityiskohtaista tietoa voidaan antaa palvelukartalla. Tiedonsaanti tulee turvata kaikille väestöryhmille, myös niille, joilla ei ole internetiä käytettävissä. Esteettömyysviestinnän tuleekin olla osa kaupungin yleistä hyvää viestintää.

Vaikutukset turvallisuuteen

Vaarallinen tai sellaiseksi koettu ympäristö voi rajoittaa liikkumista. Turvallisuutta heikentäviä asioita ovat esimerkiksi liukkaus tai yllättävät kuopat kulkuväylällä. Myös turvattomuuden tunne, jota voivat aiheuttaa esimerkiksi huono valaistus tai pitkät ja pimeät tunnelit, voi muodostua esteeksi liikkumiselle. Esteettömyyslinjaukset sisältävät keinoja turvallisuuden edistämiseksi kuten toimiva kunnossapito ja riittävä valaistus.

Vaikutukset valtakunnallisesti

Esteettömyyslinjaukset ovat hyvä tapa jalkauttaa esteettömyyttä laajalaisesti eri toimialojen toimesta. Helsingin esteettömyyslinjausten mallia monistamalla, esimerkiksi eri seutukunnat voisivat jalkauttaa käyttöönsä toimivia ratkaisuja.

Helsinki kaikille –projektin aikana laadittu SuRaKu-ohjeisto on hyvin laajalti kaupunkien ja muiden toimijoiden käytössä. Helsingin esteettömyysohjeet ja oppaat ovat jalkautuneet vähitellen valtakunnallisiksi ja niistä on otettu mallia eri kaupungeissa ja kunnissa.

Taloudelliset vaikutukset

Esteettömyyslinjausten taloudellisten vaikutusten arvioidaan olevan maltilliset.

Esteettömyyden huomioiminen suunnittelussa alusta alkaen on huomattavasti edullisempaa kuin jälkikäteen tehtävät korjaukset. Ympäristöministeriön tilaamasta selvityksestä kävi ilmi, että esteettömyydestä johtuvat kerrostalojen rakentamiskustannukset ovat alhaiset suhteessa

niistä saataviin hyötyihin. Kustannukset pysyvät esimerkitapauksissa maltillisina myös, kun tehtiin määräysten mukaisen perustason ylittäviä esteettömyysratkaisuja. Rakentamismääräykset koskevat uudisrakentamista ja soveltuvin osin korjausrakentamista. Selvityksessä laskettiin asuntojen, yhteistilojen, sisäänkäyntien ja pihatilojen esteettömyysratkaisuja keskimääräisin rakentamisen yksikköhinnoin. Esteettömyysmääräyksistä aiheutuvat kustannukset ovat noin 1–2 % asuinneliön rakentamiskustannuksista. Raportin tulokset korostavat erityisesti huolellisen suunnittelun merkitystä. Esteettömyyteen tulee panostaa suunnittelijoiden koulutuksessa, ja esteettömyysvaihtoehtojen vertailulle on varattava riittävästi aikaa rakennushankkeen suunnitteluvaiheessa. Näin esteettömyys voidaan toteuttaa tehokkaasti, eikä sen nimissä esimerkiksi rakenneta turhaa tilaa. Selvityksessä arvioitiin, että esteettömyydestä johtuva WC- ja pesutilojen pinta-alaosuus on noin 1–1,5 neliometriä.

Esteettömyyttä voidaan edistää myös käyttämällä olemassa olevia materiaaleja uudella tavalla. Lammassaaren esteettömällä lankkupolulla lankut asennettiin poikittain ja näköalatasanteen kaide on lasia, jolloin huomioidaan myös lapset, lyhytkasvuiset ja pyörätuolin käyttäjät.

Vaikutukset elinkeinoelämään

Yksi mahdollinen positiivinen esteettömyyslinjausten vaikutus on uudet innovaatiot. Tällä hetkellä ei välttämättä ole olemassa kaikkia vaadittuja teknologioita ympäristöjen ja tuotteiden esteettömyysvaatimusten täyttämiseksi. Tämä voi mahdollisesti avata markkinoita uudentilaisille palveluille sekä tuottaa uusia innovaatioita.

Esteettömyysosaamisen voidaan perustellusti olettaa kasvavan esteettömyyslinjausten myötä. Osaamisen tavoitetilana on kokonaisvaltainen ymmärrys esteettömyydestä palveluita ja tuotteita sekä näistä koostuvia palvelu- ja tuotekokonaisuuksia suunniteltaessa. Esteettömyysasioiden tulisi olla vahvemmin esillä korkeakoulujen koulutuksessa ja siihen liittyvää perusosaamista tulisi olla laajemmin, ei vain muutamilla erityisasiantuntijoilla.

Hankintojen ja hankkeiden tilausasiakirjojen kautta esteettömyyslinjaukset edistävät kaikkien alan toimijoiden esteettömyysosaamista sekä suunnittelu-, rakentamis- että ylläpitovaiheen esteetöntä lopputulosta.

Esteettömyyslinjausten toteutus, seuranta ja raportointi

Eri toimialat ja vastuutahot vastaavat esteettömyyslinjausten toteuttamisesta ja linjausten viemisestä osaksi normaaleja toimintaprosesseja ja toimintatapoja.

22.03.2022

Asia/3

Esteettömyystyöryhmä seuraa esteettömyyslinjausten toteuttamista ja päivittää Helsingin kaupungin esteettömyyslinjauksia ja ohjeita riittävän usein sähköisten palvelujen tekniikan kehittyessä ja olosuhteiden muuttuessa. Päivitystarve arvioidaan kahden vuoden välein. Kaupunginhallitus hyväksyy muutokset ja päivitykset linjaksiin.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Pirjo Tujula, esteettömyysasiamies, puhelin: +358 9 310 38410
pirjo.tujula(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Helsingin kaupungin esteettömyyslinjaukset 2022 - 2025.
- 2 Helsingin kaupungin liikenneliikelaitoksen lausunto
- 3 Helsingin seudun liikenne - kuntayhtymän lausunto
- 4 Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan lausunto
- 5 Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan lausunto
- 6 Sosiaali- ja terveystoimialan lausunto

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunkiympäristölautakunta 08.03.2022 § 145